MSZW akkoord [redacted]5/11

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

BRIEF ONDERTEKENEN

[redacted]

Datum
6 november 2026

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Uiterlijk bij
6 november 2026

Bijlage(n)
2

Aan Minister van SZW

nota

Kabinetsreactie SER-advies Werk en AI

Aanleiding
De Kabinetsreactie SER-advies werk en AI ligt op 6 november voor in de Ministerraad.

Geadviseerd besluit
Akkoord gaan met verzending van de Kabinetsreactie na instemming van de MR.

Kernpunten
- De kabinetsreactie wordt verzonden vanuit verschillende bewindspersonen. U bent hoofdondertekenaar. Daarnaast wordt de brief ondertekend door de Staatssecretaris van EZ en de Minister van OCW. De brief wordt 'mede namens' de Staatssecretaris van OCW verstuurd.
- De brief wordt parallel verstuurd aan de Kabinetsvisie op Artificial Intelligence en de kabinetsreactie op het AI Deltaplan en het rapport Europe2031 (via REDI en MR).

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kabinetsreactie SER-advies werk en AI	Verzenden aan TK	
2	Beslisnota's Kabinetsreactie SER rapport werk en AI	Bijlage bij verzending	

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW en Staatssecretaris

Datum
06-10-2025

nota

Oplegnota bij eerste verise kabinetsreactie op SER advies AI en werk

Onze referentie
2025-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Uiterlijk bij
10 oktober 2025

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Op 22 mei heeft de SER een advies gepubliceerd over AI en werk. Dit advies is uitgebracht naar aanleiding van een adviesaanvraag uit januari 2024 van het vorige kabinet.

Geadviseerd besluit

- We adviseren u met een kabinetsreactie te reageren op het advies van de SER. Het alternatief is de kabinetsreactie aan een volgend kabinet te laten.
- In het geval u instemt met een kabinetsreactie horen wij graag uw commentaar op de eerste versie van de brief.

Toelichting

Versturen reactie

- We hebben een eerste versie van de brief opgesteld ervan uitgaande dat het huidige demissionaire kabinet reageert op het SER-advies. Een alternatief is om de kabinetsreactie te laten aan een volgend kabinet. Een missionair kabinet heeft in theorie een steviger mandaat om nieuw beleid aan te kondigen als reactie op het SER-advies.
- Wij zien een aantal redenen om de brief vanuit het huidige kabinet te sturen:
  - Een brief biedt kans om agenderend te zijn op AI. En om AI nogmaals onder de aandacht te brengen van de Kamer en eventueel de formerende partijen. AI blijft een urgent thema.
  - Het is mogelijk dat de formatie lang duurt. In dat geval blijft de brief lang liggen en raakt het SER-advies mogelijk achterhaald.

Proces brief

- We zijn sinds de zomer samen met EZ, OCW en BZK aan de slag met de kabinetsreactie. Het idee is dat de brief getekend wordt door bewindspersonen van de vier betrokken departementen, te weten MSZW, MOCW, MEZ, SBZK en SOCW (i.v.m. funderend onderwijs). De eerste versie van de brief wordt ook aan de andere bewindspersonen voorgelegd.
- We streven ernaar om na het verwerken van uw commentaar en dat van uw medebewindspersonen begin november een nieuwe conceptversie na uw akkoord voor te leggen aan de Ambtelijke Commissie Digitalisering. Vervolgens kan de brief met uw instemming via de onderraden doorgeleid worden aan de MR. Natuurlijk is dit tijdspad mede afhankelijk van de mate waarin u en de andere bewindspersonen tevreden zijn over de huidige versie.

- We hebben de brief gedeeld met een aantal stakeholders, zoals de sociale partners, het UWV en de SVB. Het belangrijkste punt uit het overleg (beleidsmedewerkerniveau) met de sociale partners was dat de vakbeweging – met name de VCP – een voorkeur had de brief aan een missionair kabinet te laten. Zij dachten dat dat dit kans biedt op een ambitieuzere kabinetsreactie. Na enige toelichting van onze kant zagen zij ook wel de voordelen van een brief vanuit het huidige kabinet versturen.

Inhoud

- In de brief schetsen we in de algemene inleiding de grote onzekerheden rondom AI, een aantal uitgangspunten zoals het belang van waardig werk en een aantal dilemma's. Vervolgens gaan we in op de vier aanbevelingen van de SER, en leggen we per aanbeveling uit wat de huidige inzet is waar nog kansen of uitdagingen liggen. We hebben hierbij de brief zo kort mogelijk gehouden, maar lopen wel de verschillende elementen van het SER-advies langs.
- Omdat de brief is opgesteld voor een demissionair kabinet bevat deze geen geheel nieuw beleid. Wel proberen we waar mogelijk agenderend te zijn door te wijzen op kansen en uitdagingen.
- De aanbevelingen, met in het kort onze lijn daarbij, zijn:
  - Investeer in AI-innovatie en -adoptie: Deze aanbeveling betreft met name beleid van EZ rondom het aanjagen van investeringen in AI en het borgen van randvoorwaarden voor bedrijven om AI toe te passen. Op al deze punten heeft het kabinet reeds beleid lopen. Wel noemen we een aantal aanknopingspunten voor een volgend kabinet, zoals het belang van structurele investeringen.
  - Hoofdaanbeveling 2: Zet waardig werk centraal bij de inzet van AI: Deze aanbeveling gaat in op SZW- en BZK-beleid over het gebruik van AI op de werkvloer – en de kansen en risico's daarbij –, medezeggenschap en sociaal overleg, het belang van menselijke tussenkomst, en de manier waarop de overheid zelf AI toepast. Op al deze punten schetsen we lopende acties en waar mogelijk aanknopingspunten voor verdere stappen.
  - Hoofdaanbeveling 3: Blijf samen leren en ontwikkelen om AI te benutten: Deze aanbeveling ziet op OCW-beleid, namelijk de inzet van het kabinet op digitale vaardigheden in het onderwijs. Ook gaat deze aanbeveling in op gezamenlijk SZW/OCW-beleid, te weten de vaardigheden van werkenden en het belang van leven lang ontwikkelen. Ook hier schetsen we kort de bestaande inzet. En we noemen een aantal dilemma's, zoals dat de huidige inzet op LLO vermoedelijk niet toegerust is op het aanpakken van alle ontwikkelbehoeften, met name waar het gaat om werkenden zonder werkgever of in het mkb.
  - Hoofdaanbeveling 4: Anticipeer op mogelijke verdelingseffecten van AI: Onder deze aanbeveling gaan we in op de onzekerheden rondom de impact van AI. We benoemen dat het kabinet inzet op het ondersteunen van werkenden, o.a. door de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur en de inzet op een robuuster belastingstelsel. Verder noemen we dat Nederland over een goed sociaal vangnet beschikt. We gaan niet mee in het voorstel van de SER om studies naar extreme scenario's te verrichten. We zien daar onvoldoende aanleiding en praktische relevantie voor. En dit zou schaarse capaciteit kosten bij SZW en partners als UWV.

- De SER adviseert ook de ontwikkelingen nauwgezet te volgen. We zijn interdepartementaal nog in overleg of hiervoor iets extra's nodig is, of dat de bestaande monitoring voldoende is.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Eerste versie kabinetsreactie SER advies AI en werk	Ter informatie (niet verzenden)	
2	SER advies AI en werk	Ter informatie (niet verzenden)	

[redacted]

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Dank! Bmtt mag kunten en uit aanbeveling met kunten + anders. → Minder "rode draagvlak".

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
14 januari 2026

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

nota

Kabinetsreactie SER advies werk en AI

Bijlage(n)
0

Aanleiding

Op 22 mei 2025 heeft de SER een advies gepubliceerd over AI en werk. Dit advies is uitgebracht naar aanleiding van een adviesaanvraag uit januari 2024 van het vorige kabinet.

Een eerdere versie van de reactie is aan u voorgelegd in oktober 2025. Toen gaf u aan akkoord te zijn met het verzenden van een kabinetsreactie vanuit een demissionair kabinet. U gaf ook aan een kortere brief te willen. Hierbij vindt u een nieuwe versie van de brief.

Geadviseerd besluit

We adviseren u akkoord te gaan met agendering in de MR van de bijgevoegde Kabinetsreactie.

Kernpunten

De kabinetsreactie gaat in op de vier hoofdaanbevelingen van de SER:

1. Investeer in AI-innovatie en -adoptie.
2. Zet waardig werk centraal bij de inzet van AI.
3. Blijf samen leren en ontwikkelen om AI te benutten.
4. Anticipeer op mogelijke verdelingseffecten van AI.

Naar aanleiding van uw wens is de brief met ruim een derde ingekort tot zeven pagina's.

De kabinetsreactie wordt verzonden vanuit vier betrokken bewindspersonen. Naast u gaat dit om MEZ, MOCW en stas BZK. Ook bij hen wordt momenteel voorgelegd of ze akkoord zijn met agendering van deze brief in de MR.

Bijgevoegde brief is ambtelijk afgestemd in de Ambtelijke Commissie Digitalisering. Ook is de brief afgestemd met de sociale partners.

Toelichting

De aanbevelingen, met in het kort onze reactie daarop, zijn:

1. Investeer in AI-innovatie en -adoptie: Deze aanbeveling betreft met name beleid rondom het aanjagen van investeringen in AI en het borgen van randvoorwaarden voor bedrijven om AI toe te passen. Op al deze punten

heeft het kabinet reeds beleid lopen. Wel noemen we een aantal aanknopingspunten voor de toekomst.

2. Zet waardig werk centraal bij de inzet van AI: Deze aanbeveling gaat in op SZW- en BZK-beleid over het gebruik van AI op de werkvloer – en de kansen en risico's daarbij –, medezeggenschap en sociaal overleg, het belang van menselijke tussenkomst, en de manier waarop de overheid zelf AI toepast. Op al deze punten schetsen we lopende acties en waar mogelijk aanknopingspunten voor verdere stappen.
3. Blijf samen leren en ontwikkelen om AI te benutten: Deze aanbeveling ziet op OCW-beleid, namelijk de inzet van het kabinet op digitale vaardigheden in het onderwijs. Ook gaat deze aanbeveling in op gezamenlijk SZW/OCW-beleid, te weten de vaardigheden van werkenden en het belang van leven lang ontwikkelen. Ook hier schetsen we kort de bestaande inzet. En we noemen een aantal dilemma's, zoals dat de huidige inzet op LLO vermoedelijk niet toegerust is op het aanpakken van alle ontwikkelbehoeften. Ook bespreken we de behoefte om ontwikkelingen rond AI beter te monitoren, doen we hier enkele concrete voorstellen toe en geven we aan die te willen verkennen in samenwerking met partners als CBS, TNO en de AIC4NL.
4. Anticipeer op mogelijke verdelingseffecten van AI: Onder deze aanbeveling gaan we in op de onzekerheden rondom de impact van AI. We benoemen dat het kabinet inzet op het ondersteunen van werkenden, o.a. door de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur en de inzet op een robuuster belastingstelsel. Verder noemen we dat Nederland over een goed sociaal vangnet beschikt. We gaan niet mee in het voorstel van de SER om studies naar extreme scenario's te verrichten. We zien daar onvoldoende aanleiding en praktische relevantie voor. En dit zou schaarse capaciteit kosten bij SZW en partners als UWV.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

ESB-themanummer betrekken 20/8 [redacted] 1

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
26 maart 2026

nota

Kabinetsreactie SER advies werk en AI

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Bijlage(n)
1

Aanleiding

Op 22 mei 2025 heeft de SER een advies gepubliceerd over AI en werk. Dit advies is uitgebracht naar aanleiding van een adviesaanvraag uit januari 2024 van het toenmalige kabinet. Wij hebben een reactie opgesteld namens het kabinet op dit advies.

Geadviseerd besluit

1. Akkoord geven op de tekst van de kabinetsreactie.
2. Akkoord geven op agendering in de MR.

Kernpunten

- De SER geeft een analyse van verschillende manieren waarop AI van invloed kan zijn op de arbeidsmarkt. Hij adviseert organisaties om proactief met AI aan de slag te gaan, en te zorgen dat werkenden goed mee kunnen komen met die ontwikkeling. Concreet doet de SER vier hoofdaanbevelingen:
  1. Investeer in AI-innovatie en -adoptie.
  2. Zet waardig werk centraal bij de inzet van AI.
  3. Blijf samen leren en ontwikkelen om AI te benutten.
  4. Anticipeer op mogelijke verdelingseffecten van AI.
- Op SZW-terrein benadrukt de SER het belang van leven lang ontwikkelen, van afspraken over AI-inzet via sociaal overleg en medezeggenschap en van een evenwichtige verdeling van de baten van AI. De Raad doet geen concrete beleidsaanbevelingen op deze punten.
- In brede zin zijn de plannen uit het coalitieakkoord, en specifiek de ambitie t.a.v. AI, overgenomen in deze kabinetsreactie. Wat SZW-beleid betreft geven we aan dat wij ook het belang zien van (bestaand en voorgenomen) beleid, zoals een adequaat vangnet en stevigere inzet op leven lang ontwikkelen en van-werk-naar-werk-beleid. Verder zien wij, net als de SER, geen noodzaak tot aanvullend SZW-beleid op AI. Wel willen we de ontwikkeling van AI goed in de gaten houden. We doen enkele concrete voorstellen om AI-ontwikkelingen te monitoren. Die zullen we in samenwerking met andere departementen oppakken.
- De kabinetsreactie wordt verzonden vanuit verschillende bewindspersonen. U bent hoofdondertekenaar. Daarnaast wordt de brief naar verwachting ondertekend door de Staatssecretaris van EZ en de Minister van OCW. De brief wordt naar verwachting 'mede namens' de Staatssecretarissen van BZK

Nummer: 1 Auteur: Vijlbrief, J.A. Onderwerp: Tekst plaatsen Datum: 21-8-2026 13:14:16 +02'00'

ESB-themanummer betrekken 20/8

en OCW verstuurd. Ook bij hen wordt momenteel voorgelegd of ze akkoord zijn met agendering van deze brief in de MR.

- Een eerdere, inhoudelijk vergelijkbare, versie van deze brief is ambtelijk afgestemd in de Ambtelijke Commissie Digitalisering (ACD). Deze is ook afgestemd met de sociale partners. Deze eerdere versie van de Kabinetsreactie lag in januari dit jaar klaar voor verzending vanuit het demissionaire kabinet maar is niet op tijd verzonden voor de kabinetswissel. Het opnieuw opstarten van het interdepartementale proces om de brief aan te passen aan het nieuwe coalitieakkoord kostte de nodige tijd. Deze huidige versie van de brief wordt nog ter informatie gedeeld in de CEDI (huidige versie van de ACD) en met de sociale partners voorafgaand aan agendering in de MR.

Toelichting

De aanbevelingen, met in het kort onze reactie daarop, zijn:

1. Investeer in AI-innovatie en -adoptie: Deze aanbeveling betreft met name beleid rondom het aanjagen van investeringen in AI en het borgen van randvoorwaarden voor bedrijven om AI toe te passen. Op deze punten noemen we lopend beleid en het voornemen uit het coalitieakkoord om een nationale investeringsinstelling op te zetten.
2. Zet waardig werk centraal bij de inzet van AI: Deze aanbeveling gaat in op SZW- en BZK-beleid over het gebruik van AI op de werkvloer en de kansen en risico's daarbij. Dit betreft medezeggenschap en sociaal overleg, het belang van menselijke tussenkomst, en de manier waarop de overheid zelf AI toepast. We schetsen de rol van de Europese AI-verordening hierin, en onderstrepen het belang van sociaal overleg en medezeggenschap.
3. Blijf samen leren en ontwikkelen om AI te benutten: Deze aanbeveling ziet op OCW-beleid, namelijk de inzet van het kabinet op digitale vaardigheden in het onderwijs. Ook gaat deze aanbeveling in op gezamenlijk SZW/OCW-beleid, te weten de vaardigheden van werkenden en het belang van leven lang ontwikkelen. Ook hier schetsen we kort de bestaande inzet, en het voornemen van het kabinet om structureel €100 miljoen te investeren in LLO. Ook bespreken we de behoefte om ontwikkelingen rond AI beter te monitoren, doen we hier enkele concrete voorstellen toe en geven we aan die te willen verkennen in samenwerking met partners als CBS, TNO en de AIC4NL.
4. Anticipeer op mogelijke verdelingseffecten van AI: Onder deze aanbeveling gaan we in op de onzekerheden rondom de impact van AI. We benoemen dat het kabinet inzet op het ondersteunen van werkenden, o.a. door de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur en de inzet op een robuuster belastingstelsel. Verder noemen we dat Nederland over een goed sociaal vangnet beschikt. We gaan niet mee in het voorstel van de SER om studies naar extreme scenario's te verrichten. We zien daar onvoldoende aanleiding en praktische relevantie voor. En dit zou schaarse capaciteit kosten bij SZW en partners als UWV.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER INFORMATIE

[redacted]

Aan Minister van SZW

Datum
18 augustus 2026

nota

Appreciatie ESB themanummer werk en AI

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Bijlage(n)
0

Aanleiding

U heeft gevraagd om een appreciatie van het ESB-themanummer over AI. Hieronder vindt u die, waarbij we ook in gaan op de relatie tussen de ESB, het SER advies over werk en AI, en de voorgestelde kabinetsreactie daarop.

Beslispunten

1. Bent u akkoord met het verzenden van de kabinetsreactie op het advies van de SER, in het licht van onze appreciatie van het ESB themanummer?
    a. Als u nog aandachtspunten heeft, kunnen we die verwerken in de kabinetsreactie. Op de huidige versie is akkoord gegeven door Staatssecretaris EZK, en akkoord onder voorbehoud van kleine aanpassingen door de Minister en Staatssecretaris van OCW. Als we grote aanpassingen aan de brief zouden doen, vergt dat nieuwe interdepartementale afstemming.
2. EZK werkt aan een Kamerbrief over de gevolgen van AI voor het concurrentievermogen en de nationale veiligheid. Die willen zij eind september te versturen, voorafgaand aan een commissiedebat AI op 7 oktober. Bent u akkoord dat we de kabinetsreactie op het SER-advies gelijktijdig met die brief versturen?

Kernpunten

- Onderwerpen die aan bod komen in het SER advies en de kabinetsreactie zien we ook terug in het ESB themanummer:
    - Onzekerheid van AI-ontwikkelingen en behoefte aan goede monitoring. Onzekerheid komt zowel terug in de arbeidsmarkteffecten van AI, als in de macro-productiviteitseffecten. Beiden zijn op dit moment nog niet duidelijk waarneembaar.
    - Aandacht voor hoe werkenden expertise kunnen opbouwen.
    - De vraag naar medezeggenschap en democratische controle op AI.
    - Verdelingseffecten van productiviteitswinst door AI.
- Twee artikelen in het ESB-themanummer bepleiten een meer geliberaliseerde arbeidsmarkt om AI-innovatie en adoptie aan te jagen. In die logica remmen reorganisatiekosten en restrictief ontslagrecht de productiviteitsgroei door AI. Dat staat haaks op de SER, die de verantwoordelijkheid van werkgevers voor zittend personeel benadrukt. Hier zit een afweging: beleid dat werkgevers prikkelt om hun zittende personeel goed mee te nemen met AI

ontwikkelingen, kan hen tegelijkertijd remmen om voortvarend met AI aan de slag te gaan.
- We zien momenteel geen aanleiding tot AI-specifiek SZW beleid. AI roept vragen op over onder meer scholing, medezeggenschap en verdeling. Die vragen spelen echter breder dan AI.
- Wel zijn AI-ontwikkelingen belangrijk om goed te monitoren, zodat we de effecten van AI mee kunnen wegen bij beleidsvorming. Daarom onderzoeken we welke vormen van monitoring ons kunnen helpen om de trends en transities van AI waar te nemen. Een openbare en degelijke feitenbasis zou het nationale AI-debat vooruit kunnen helpen. Met verschillende organisaties zoals het CBS en TNO wordt hierover momenteel gesproken.

Toelichting: appreciatie onderdelen ESB-dossier

We gaan hieronder in op de individuele artikelen in het dossier. We hebben ze gegroepeerd in de clusters *1. expertiseontwikkeling en monitoring, 2. arbeidsmarktregulering, 3. democratische controle en verdelingseffecten* en *4. overig.* Per cluster geven we een korte inhoud van de artikelen, een appreciatie en bespreken we de relatie tot het SER advies.

<u>Expertiseontwikkeling en monitoring</u>

Inhoud artikelen
- Economen van de Rabobank (ESB-artikel Groenewegen et al.) zien afnemende werkgelegenheid onder jongeren die concurreren met generatieve AI. De zorg bestaat dat werkenden in senior functies door AI minder ondersteuning van juniors nodig hebben, waardoor juniors minder kans krijgen om expertise op te bouwen. Eerder is een vergelijkbaar resultaat gevonden door Amerikaanse onderzoekers.[1]
- Het ESB-artikel van Cnossen nuanceert de boodschap van de Rabobank onderzoekers. Ze concludeert dat de effecten van AI op de arbeidsmarkt grotendeels nog moeten blijken, ook voor recent afgestudeerden.
- In hun ESB-artikel trekken Levels en Schokker het punt over expertise-ontwikkeling breder. Ze geven aan dat onderwijs en werkgevers gezamenlijk nieuwe routes naar expertise moeten ontwerpen. Ze doen geen concrete beleidsvoorstellen maar wijzen op de behoefte aan verder onderzoek.

Appreciatie
- Er is nog veel onzekerheid over de precieze effecten van AI op de arbeidsmarkt. Zowel in Nederland als Amerika is discussie over hoe de afname van startersbanen te interpreteren. De effecten zijn ook op andere manieren verklaarbaar, zoals door de toename van thuiswerken na de coronacrisis. We kunnen hier dus nog geen harde conclusies uit trekken.
- Ondanks de nog onzekere conclusies, is het Rabo-onderzoek het type onderzoek dat ons helpt grip te krijgen op de ontwikkelingen, en dat we verder willen aanmoedigen. Daarom zijn we met TNO en CBS in gesprek over een ontwikkelen van een betere statistische basis om de overlap tussen de taakinhoud van Nederlandse banen en de capaciteiten van AI beter in beeld te krijgen.

[1] Canaries in the Coal Mine? Six Facts about the Recent Employment Effects of Artificial Intelligence - Stanford Digital Economy Lab

- De bredere zorg over expertise-ontwikkeling herkennen we. Hier ligt een opgave voor het initieel onderwijs, werkgevers zelf, en publiek LLO beleid.

In kabinetsreactie SER

- Ook in de kabinetsreactie op de SER komt het belang van leren en ontwikkelen aan bod. Daar wijzen we onder meer op de werkgeversverantwoordelijkheid om mensen scholing te bieden, en de LLO-ambities van het kabinet.

<u>Arbeidsmarktregulering</u>

Inhoud artikelen

- Baarsma en Santolim laten in hun ESB-artikel zien dat gebruik van het AI model *Claude* door werkenden groter is in landen met een meer geliberaliseerde arbeidsmarkt.
- Canton maakt in zijn ESB-artikel een vergelijkbaar argument. Hij relateert AI-adoptie aan ontslagbescherming en de kosten voor bedrijven om hun organisatie te herstructureren.
- Salomons noemt in haar artikel dat werkenden die niet beschermd worden tegen automatisering van hun werk, minder snel kennis zullen delen over hun werkinhoud om die automatisering mogelijk te maken. In deze logica is bescherming van werkenden juist een voorwaarde voor de ontwikkeling van werkprocessen met AI.

Appreciatie

- Wij zien een afruil. Als de vaardigheden van zittend personeel niet passen bij nieuwe AI-bedrijfsmodellen, en bedrijven kunnen niet gemakkelijk van hen af, is het aannemelijk dat dat AI-adoptie remt. Tegelijkertijd vergroot ontslagbescherming de prikkel voor werkgevers om zittend personeel via scholing mee te nemen in AI-ontwikkelingen. Adoptie aanjagen door ontslagbescherming te versoepelen, zou die verantwoordelijkheid verminderen. Dat zou het risico vergroten dat groepen werkenden achterblijven bij de AI-transitie.
- Mogelijk kan de overheid een rol op zich nemen om werkenden scholing, re-integratie en van-werk-naar-werk mogelijkheden te bieden, zoals ook Canton suggereert door te pleiten voor *flexicurity*. De vraag is dan wel of de overheid mensen even effectief kan bijscholen in de nieuwe vereisten van hun functie als hun werkgever dat zou kunnen.
- De artikelen sluiten aan bij een bredere discussie over innovatie en ontslagbescherming. In theorie kan ontslagbescherming innovatie remmen door de wendbaarheid van werkgevers te verminderen (in lijn met Baarsma, Santolim, Canton), maar ook bevorderen door de bereidheid van werkenden om mee te werken aan risicovolle projecten te vergroten (in lijn met Salomons). Vooral voor het innovatie-remmende effect van ontslagbescherming zien we bewijs in empirische studies.

In kabinetsreactie SER

- Het SER advies en de voorgestelde kabinetsreactie daarop gaan niet in op ontslagbescherming. Beiden benadrukken wel de werkgeversverantwoordelijkheid om zittend personeel mee te nemen in AI-ontwikkelingen.

<u>Democratische controle en verdelingseffecten</u>

Inhoud artikelen

- De directeur van het wetenschappelijk bureau van de vakbeweging noemt het effect van AI op de arbeidsmarkt een politieke keuze. Ze benadrukt het belang van democratische aansturing van AI-ontwikkelingen, en de verdeling van de baten van AI.
- Dit sluit aan bij een debat onder Amerikaanse economen waar Acemoglu, Johnson en Autor oproepen tot beleid voor *pro-worker AI.*[2] Agrawal, Gans en Goldfarb stellen dat AI-ontwikkelingen te onzeker zijn, en *pro-worker AI* onvoldoende scherp gedefinieerd om hier beleidsmatig op te kunnen sturen.[3]

Appreciatie

- Er is in Nederland al sprake van democratische sturing op AI. De AI-verordening stelt spelregels vast voor de Europese AI-markt. En via sociaal overleg in cao's of in de medezeggenschap kunnen sector- of bedrijfsspecifieke afspraken worden gemaakt.
- Tegelijkertijd zien we dat het moeilijk is om betekenisvol invulling te geven aan democratische aansturing. De complexiteit van AI en onzekerheid over toekomstige ontwikkelingen maken het moeilijk voor sociale partners om risico's en belangen goed te overzien. Europees leeft nu ook de angst dat teveel democratische controle via regels en medezeggenschap een rem kan zijn op innovatie en adoptie.
- Verdeling van de baten van AI is wat ons betreft geen losstaande discussie, maar past binnen de altijd lopende discussie over welke mate van herverdeling wenselijk is. Zowel tussen werkenden als tussen kapitaal en arbeid.

In kabinetsreactie SER

- In de kabinetsreactie benoemen we de AI-verordening en sociaal overleg en medezeggenschap als manieren waarop we kunnen zorgen voor 'waardig werk' in een wereld met AI.

<u>Overig</u>

Inhoud artikelen

- Inklaar constateert dat productiviteitswinst in experimenten op microniveau zich niet vertaalt naar macro-productiviteitswinst. Er zit frictie tussen losse resultaten en de integratie van AI in bedrijfsprocessen. Ook speelt de logica van Baumol op verschillende niveaus: als sommige taken efficiënter worden, neemt het aandeel van andere taken in mensen hun werkpakket toe. En als banen efficiënter worden, neemt het aandeel van andere banen in de totale werkgelegenheid toe.
- Wicker et al. benoemen de zwakkere signaalwaarde van een met AI-ondersteuning geschreven sollicitatiebrief. Een door een mens geschreven brief geeft meer informatie over iemands denk- en schrijfkwaliteiten.

Appreciatie

- Beide artikelen maken een terecht en interessant punt. Tegelijkertijd vinden we hun conclusies niet verrassend en zien we geen directe relevantie voor SZW-beleid.

In kabinetsreactie SER

- Inklaar bespreekt de moeilijkheid van AI-adoptie. De voorgestelde kabinetsreactie geeft een overzicht van lopend EZK-beleid om die adoptie te ondersteunen.

---

[2] Building Pro-Worker Artificial Intelligence.pdf;
[3] WTF is Pro-Worker AI - Joshua Gans' Newsletter.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

BRIEF ONDERTEKENEN

[redacted]

Datum
21 oktober 2026

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Uiterlijk bij
25 oktober 2026

Bijlage(n)
0

Aan Minister van SZW

nota

Kabinetsreactie SER advies Werk en AI

Aanleiding

Recent hebben we een concept kabinetsreactie op het SER advies werk en AI aan u voorgelegd. U gaf aan dit in samenhang te zien met de visiebrief AI die in de planning op 6 november vanuit EZK wordt verzonden. Na contact tussen uw PA en de PA van stas Digitale Economie is besloten de visiebrief en de kabinetsreactie als losstaande stukken te verzenden. Wel versturen we de stukken gelijktijdig en met verwijzingen naar elkaar. Bijgevoegd vindt u de hierop aangepaste kabinetsreactie en een concept van de visiebrief.

Geadviseerd besluit

1. Akkoord geven op de tekst van de kabinetsreactie.
2. Akkoord geven op agendering in de MR van 6 november.

Kernpunten

- Ten opzichte van de eerder met u gedeelde versie is de opsomming van maatregelen op EZK-terrein weggehaald. Daarvoor wordt verwezen naar de visiebrief.
- In de eerdere versie reageerden we afhoudend op de aanbeveling van de SER om scenario's uit te werken over de impact van AI. Inmiddels is er een motie aangenomen van Kamerleden Dassen en van Brenk die het kabinet oproept scenario's uit te werken over de effecten van AI en robotica op de welvaartsstaat. We hebben ambtelijk afgesproken met EZK om een traject te starten dat aansluit bij de wensen van de SER. Ook dit hebben we aangepast.
- De kabinetsreactie wordt verzonden vanuit verschillende bewindspersonen. U bent hoofdondertekenaar. Daarnaast wordt de brief ondertekend door de staatssecretaris van EZ en de minister van OCW. De brief wordt 'mede namens' de staatssecretaris van OCW verstuurd.
- Een eerdere, inhoudelijk vergelijkbare, versie van deze brief is ambtelijk afgestemd in de Ambtelijke Commissie Digitalisering (ACD). Deze is ook afgestemd met de sociale partners. Deze eerdere versie van de Kabinetsreactie lag in januari dit jaar klaar voor verzending vanuit het demissionaire kabinet maar is niet op tijd verzonden voor de kabinetswissel. Deze huidige versie van de brief wordt nog ter informatie gedeeld met de sociale partners voorafgaand aan agendering in de MR.

Nummer: 1 Auteur: Vijlbrief, J.A. Onderwerp: Free Hand Datum: Onbepaald

Toelichting

- De SER geeft een analyse van verschillende manieren waarop AI van invloed kan zijn op de arbeidsmarkt. Het rapport adviseert organisaties om proactief met AI aan de slag te gaan, en te zorgen dat werkenden goed mee kunnen komen met die ontwikkeling. Concreet doet de SER vier hoofdaanbevelingen:
  1. Investeer in AI-innovatie en -adoptie.
  2. Zet waardig werk centraal bij de inzet van AI.
  3. Blijf samen leren en ontwikkelen om AI te benutten.
  4. Anticipeer op mogelijke verdelingseffecten van AI.
- Op SZW-terrein benadrukt de SER het belang van leven lang ontwikkelen, van afspraken over AI-inzet via sociaal overleg en medezeggenschap en van een evenwichtige verdeling van de baten van AI. De Raad doet geen concrete beleidsaanbevelingen op deze punten.
- In brede zin zijn de plannen uit het coalitieakkoord, en specifiek de ambitie t.a.v. AI, overgenomen in deze kabinetsreactie. Wat SZW-beleid betreft geven we aan dat wij ook het belang zien van (bestaand en voorgenomen) beleid, zoals een adequaat vangnet en stevigere inzet op leven lang ontwikkelen en van-werk-naar-werk-beleid. Verder benadrukken we dat we de ontwikkeling van AI goed in de gaten willen houden. We doen enkele concrete voorstellen om AI-ontwikkelingen te monitoren. Die zullen we in samenwerking met andere departementen oppakken.

Datum
21 oktober 2026

Onze referentie
2026-[redacted]